

Kvalitet i folkeoplysningen

Gode eksempler til inspiration

Tolv cases på god kvalitet
i folkeoplysningen

**Dansk Folkeoplysnings Samråd
2018**

Redaktion:

Stine Hohwü-Christensen, DFS
Helle H. Bjerregård, DFS
Trine Bendix Knudsen, DFS
Signe Strandby Nielsen, DFS

Layout og tekstproduktion:

Signe Strandby Nielsen, DFS

Ikoner:

Flaticon: Madebyoliver, Eleonor Wang,
Freepik, Smashicons, Dario Ferrando

Forsidefoto:

Benjamin Andresen

dfs.dk/kvalitet

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	s.4
Kvalitetsparametre.....	s.5
● Underviser/instruktør/aktivitetsleder.....	s.6
"Jeg gør skolens værdier konkrete".....	s.7
Annettes undervisning er skræddersyet med høj faglighed.....	s.8
● Fysiske rammer.....	s.10
"Køkkenet er klubbens hjerte. Her møder vi hinanden".....	s.11
"Vi synger måske ikke bedre, men lokalerne spiller en stor rolle".....	s.12
● Kommunikation.....	s.14
"Vi taler direkte til kursisterne".....	s.15
Medlemsbladet holder sammen på foreningen.....	s.16
● Indhold.....	s.18
Fællesskabet motiverer, når man ikke orker at træne.....	s.19
"Jeg er vant til, at dem med flest stjerner på skuldrene har ret. Men sådan er det ikke her".....	s.20
● Organisation.....	s.22
Her er opskriften på en god aftenskolebestyrelse.....	s.23
For SFOF´s frivillige er det sommer året rundt.....	s.24
● Deltager/medlem/frivillig.....	s.26
"Jeg har sagt farvel til mine fordomme".....	s.27
De frivillige i skoletjenesten deler ud af deres viden og engagement.....	s.28

Indledning

Med dette hæfte præsenterer vi 12 gode historier. 12 eksempler på kvalitet i folkeoplysningen og på, hvordan skoler og foreninger har fokus på kvalitet.

"Det er vigtigt at spotte elevernes stærke sider og sætte lys på dem", siger Ida List fra produktionsskolen Sydfyns Erhvervsforskole.

Carsten Mørch-Bentzen fra Rytmask Center har luget ud i indforståede termer i kursusbeskrivelserne: "Det handler om at formidle på vegne af kursisterne og ikke hænge fast i organisationens logik."

"Alle er lige her, og når man påtager sig en opgave, får man automatisk et ansvar. Det gælder også, når de frivillige tager ud på skolerne to og to," fortæller Hans Peter Christensen fra FN-forbundets skoletjeneste.

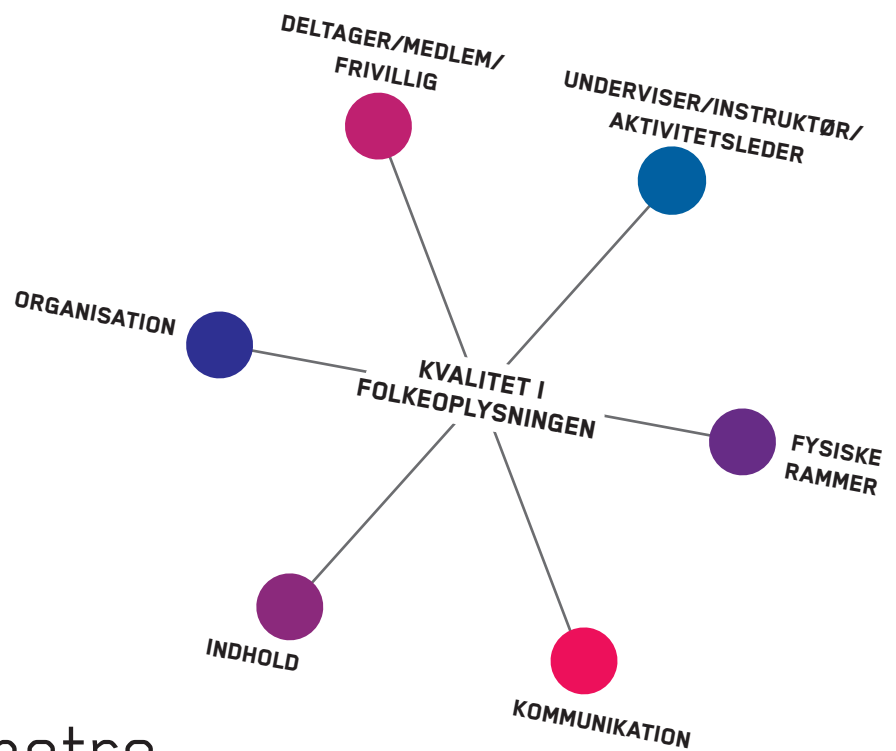
Historierne viser, hvordan kvaliteten udspringer af arbejdet med fokus på værdier som mangfoldighed, demokrati, fællesskab og frihed.

Hæftet er et resultat af projektet "Kvalitetsudvikling i folkeoplysningen", som DFS har gennemført i samarbejde med en række medlemsorganisationer.

Ud over dette hæfte har vi med sparring fra Danmarks Evalueringsinstitut, EVA, også produceret et redskab, som folkeoplysere og andre kan bruge i arbejdet med at udvikle kvaliteten i deres aktiviteter. Dette hæfte og udviklingsredskabet kan downloades på dfs.dk/kvalitet.

Vi håber, at disse 12 gode historier kan inspirere jer i jeres arbejde med folkeoplysning i landsorganisationer, skoler og foreninger.

Dansk Folkeoplysnings Samråd, 2018

Kvalitetsparametre

De 12 historier i dette hæfte belyser seks forskellige kvalitetsparametre; dvs. seks forskellige felter, hvor kvalitet kan komme til udtryk. Overskrifterne på de seks parametre fremgår af figuren ovenfor.

For hver af de seks overskrifter har vi beskrevet, hvad kvalitet er i en folkeoplysende sammenhæng. Beskrivelserne tager udgangspunkt i folkeoplysende værdier som demokrati, frihed, mangfoldighed og fællesskab.

Til hvert parameter har vi udviklet kvalitetsaspekter, som er konkrete eksempler på, hvordan kvaliteten kommer til udtryk i praksis. I de enkelte historier bliver det tydeligt, hvordan ledere, undervisere og frivillige sætter aspekterne i spil, og hvordan de dermed får betydning for den enkelte aktivitet.

I de følgende kan du læse to historier om hvert kvalitetsparameter, beskrivelsen af kvalitetsparameteret og de tilhørende kvalitetsaspekter.

Dette begrebsapparat er udviklet som en del af DFS-projektet "Kvalitetsudvikling i folkeoplysningen".

Underviser/instruktør/aktivitetsleder

Kvalitetsparameter

Underviseren/instruktøren/aktivitetslederen er repræsentant for sin organisation og arbejder ud fra et folkeoplysende værdigrundlag, som kommer i spil i den aktivitet/undervisning, han/hun står i spidsen for.

Underviseren/instruktøren/aktivitetslederen har en udstrakt frihed til at vælge indhold og metode og har mod til at udfordre både sig selv og deltagerne ved valg af aktuelle og nytænkende metoder.

Underviseren/instruktøren/aktivitetslederen skaber motivation til læring via deltagerinvolvering, styrkelse af fællesskabet og interessen om det faglige indhold.

Der tages afsæt i den enkelte deltagers erfaringer, ressourcer og behov i et trygt læringsmiljø, hvor der er rum til at udfolde sig og afprøve nye muligheder.

Underviseren/instruktøren/aktivitetslederen er ansvarlig for at skabe mulighed for faglig, social og personlig udvikling.

Ida List, Nico, Sophie og Simone måler op til et nyt rhododendronbed på SydFyns ErhvervsForskole.

"JEG GØR SKOLENS VÆRDIER KONKRETE"

På SydFyns Erhvervsforskoles linje for natur og friluft ligger skolens værdier ikke og samler støv i en skuffe. Det sørger linjeleder Ida List for. Her bruger eleverne både hænder og hoved, når de anlægger bede og taler om noget så jordnært som 'dannelse i fællesskab'.

SYDFYNS ERHVERVS-FORSKOLE er en produktionsskole, der hjælper unge videre til job eller uddannelse. Læringen foregår primært på skolens værksteder, hvor eleverne leverer reelle produktioner til internt eller eksternt brug

Ida List er linjeleder på den sydfynske produktionsskoles linje for natur og friluft. Her lærer hun bl.a eleverne at pleje skolens udeområder. Men det handler ikke kun om at erhverve konkrete kompetencer, som skal bringe eleverne tættere på en ungdomsuddannelse. For Ida List er det også vigtigt, at skolens værdier er synlige for eleverne. Derfor italesætter hun, at linjens daglige morgensamling ikke blot handler om at få noget morgenmad indenbords, men også om dannelse i fællesskab, som er en af skolens tre grundværdier.

Alle vil fællesskabet

"Nogle elever ruller med øjnene, når jeg bruger en flot betegnelse som 'dannelse i fællesskab'. Men når vi går længere ind i snakken, er alle enige om, at de gerne vil fællesskabet, og at det er positivt, at eleverne kan komme i spil med deres viden til vores morgensamlinger. Så de ender med at sige: Nårh, er det bare det, det handler om", fortæller Ida List.

Det autentiske møde er centralt

Autenticitet er produktionsskolens anden

kerneværdi, og den sigter især efter mødet mellem underviser og elev, fortæller skoleleder Kjeld Rommedahl:

"Det er vigtigt, at medarbejderne er autentiske i deres møde med de unge. Hvis de er styret af en fælles dagsorden, vil den unge mærke, at medarbejderen er dikteret af et bestemt sprog eller en særlig måde at håndtere tingene på," siger Kjeld Rommedahl, som giver sine undervisere stor frihed, netop for at bevare autenticiteten.

Spot på kompetencerne

Ida List har brugt denne frihed til at fastholde, at hendes linjehold holder sin egen morgensamling. Her øver de unge sig i at deltage i en fælles samtale, så de bliver trygge ved at komme med egne input:

"Det er vigtigt at spotte elevernes stærke sider og sætte lys på dem", fortæller Ida List og fremhæver, hvordan morgensamlingerne dermed forener skolens værdier med hendes bestræbelse på at komme den enkelte elev i møde på deres præmisser.

@stampreklamefoto.dk

Annette Bonavent hjælper sine kursister, så de kan gøre deres sydrømme til virkelighed.

ANETTES UNDERVISNING ER SKRÆDDERSYET MED HØJ FAGLIGHED

De fynske sy-entusiaster behøver ikke længere at bande og svovle, når symaskinen slår knuder. Midtfnys Husflid og Kerteminde Husflid tilbyder nemlig kurser med den symaskine-kyndige Annette Bonavent. Ti år som håndarbejds lærer og en fortid i en symaskinevirksomhed gør hende til en yderst kompetent faglærer, som altid er up to date med sit fag.

FORA er et oplysningsforbund med fokus på læring og kreativitet i fællesskab. Det består af små og store foreninger samt daghøjskoler, som fordele sig over hele landet.

"Annette Bonavent er virkelig dygtig til sit fag, og hun søger hele tiden at dygtiggøre sig og udvikle sin viden og kunnen". fortæller Marlene Berth Nielsen, souschef og udviklingskonsulent i Fora. For Annette Bonavent er det vigtigt at holde sig opdateret: "Jeg bruger YouTube og Pinterest og mit store netværk indenfor håndarbejdsfeltet. Det er vigtigt at følge med i, hvad der rører sig. Så er man i stand til at udbyde kurser, som rammer ned i det, der interesserer folk", fortæller hun.

Fejl er velkomne

Udover en opdateret faglig viden, lægger Annette Bonavent vægt på at tilrettelægge sine kurser, så de tilgodeser alle deltagere. Når man melder sig til et af hendes sykurser, skal man angive, hvilken symaskine, man bruger derhjemme. Hvis hun ikke kender modellen i forvejen, finder hun en manual på den. Hun vil være sikker på, at hun kan give den rette vejledning til hver enkelt

deltager.

"Folk kommer med meget forskellige forudsætninger. Nogle er usikre på, hvordan de bruger deres maskine, mens andre er meget skråsikre. Jeg lægger altid ud med at sige, at det er godt at lave fejl, for det kan vi alle lære noget af", fortæller hun.

Flyver hjem fra kursus

For Marlene Berth Nielsen spiller det en vigtig rolle, at Foras undervisere har didaktiske kompetencer. Hun fremhæver, at Annette Bonavent har et godt blik for fællesskabet og evner at arbejde med dynamikken på holdet, så der er høj energi i rummet, når hun underviser. Det er netop den gode energi, der driver den fynske underviser: "Jeg elsker, når mine kursister går flyvende hjem og er helt klar til at gå i gang med nye syprojekter. Så mærker jeg stoltheden over mit fag", siger hun.

"Underviseren/instruktøren/aktivitetslederen skaber motivation til læring via deltagerinvolvering, styrkelse af fællesskabet og interessen om det faglige indhold. Der tages afsæt i den enkelte deltagers erfaringer, ressourcer og behov i et trykt læringsmiljø, hvor der er rum til at udfolde sig og afprøve nye muligheder."

Kvalitetsaspekter

DEN GODE UNDERVISER/INSTRUKTØR/AKTIVITETSLEDER:

- Er bekendt med sin egen organisations og/eller folkeoplysningens værdigrundlag og inddrager dette i sin undervisning/aktivitet
- Skaber rum for et mangfoldigt fællesskab, der er præget af værdier som respekt, ligeværd og tillid
- Er velforberedt, initiativrig og viser mod til at gå nye veje
- Har en opdateret faglig kompetence/viden om sit fag, som han/hun inddrager
- Er god til at planlægge, gennemføre og strukturere sin undervisning/aktivitet
- Sætter deltagernes kompetencer og erfaringer i spil

De fysiske rammer

Kvalitetsparameter

De fysiske rammer er de lokaler og omgivelser, hvor aktiviteten finder sted, og de redskaber (herunder også digitale værktøjer), materialer og den eventuelle forplejning, der skal bruges i forbindelse med aktiviteten.

Underviseren/instruktøren/aktivitetslederen har ansvar for at skabe de bedst mulige fysiske rammer for aktiviteten sammen med deltagere/medlemmer/frivillige.

Rammerne giver alle involverede lyst til at deltage aktivt og indgå i fællesskabet, f.eks. ved at lade deltagere/medlemmer/frivillige være med til at indrette lokalerne, hvor det er muligt.

Rammerne er inkluderende og indbyder til aktivitet og læring.

Der er tilstrækkeligt med plads og nok af de nødvendige redskaber og materialer til alle.

Der er gang i stegepanderne i Næstved Ungdomsklub. Uanset hvad der er på menuen, er køkkenet er et naturligt samlingspunkt.

"KØKKENET ER KLUBBENS HJERTE. HER MØDER VI HINANDEN"

De fysiske rammer i Næstveds ungdomsklub understøtter både fællesskabet og sikrer rum til intime samtaler. Deuden er de unge selv med til at indrette lokalerne. Det giver ejerskab og nye kompetencer.

I Næstveds Ungdomsskoles klub, Klubben i Fuglebjerg, mødes de i køkkenet. En stor køgeø er centrum for pandekagebagning, perlepladeproduktion, gode snakke, og hvad de unge og klubmedarbejderne nu ellers finder på. Der er masser af bordplads, og det styrker fællesskabet, fortæller Mette Madsen, afdelingsleder i Næstved Ungdomsskole: "Her er man sammen, selvom man har gang i forskellige aktiviteter. Vi mødes på kryds og tværs i stedet for at sidde i hvert vores hjørne med hvert vores projekt. Køkkenet har samme funktion som spisebordet derhjemme. Det er omdrejningspunktet og virker inkluderende".

Ned med muren

Det var de unge selv, der efterspurgte et samtalekøkken i stedet for den gamle baropstilling, som man finder i mange klubber. Klubmedarbejderne var helt på linje med de unge, for baren understøttede ikke det pædagogiske arbejde:

"Baren virkede som en mur mellem de unge og os voksne og opfordrede til, at vi servicerede dem ligesom på en café", fortæller Mette Madsen. En gruppe af de unge var med i hele processen omkring at etab-

lere køkkenet. De fik konkrete håndværksmæssige erfaringer og klarede den prøvelse, det kan være at handle ind i IKEA. Og det giver ejerskab, når man selv har lavet den håndvask, man vasker hænder i.

Plads til at tale i fred

Selvom fællesskabet har første prioritet, er det afgørende, at klubben også har rammer til mere intime samtaler. Klubben i Fuglebjerg har derfor et pige- og et drengelum. "Drengene samles f.eks. om at spille FIFA, men ofte munder spillet ud i samtaler med klubmedarbejderne om stort og småt. Det er vigtigt, at vi skaber nogle rammer, der lægger op til gode snakke om det, der optager de unge", siger Mette Madsen.

Værdier i fysisk form

For Mette Madsen hænger de fysiske rammer tæt sammen med ungdomsskolens værdier og visioner:

"Vi vil sikre et fordomsfrit og ligeværdigt møde mellem mennesker og understøtte vi-kulturens sunde tankesæt. Her spiller indretningen af vores lokaler en vigtig rolle, og det er vi meget bevidste om".

NÆSTVED UNGDOMSSKOLE tilbyder de unge i Næstved Kommune en lang række aktiviteter, blandt andet i deres klubber. Her handler det om at blive til *nogen*, og ikke kun om at blive til *noget*.

Vesterbro Sogns kammerkor lader sangen fylde Enghave Kirke. De kender akustikken og ved, hvordan de får det bedste ud af deres sangstemmer i kirkerummet.

"VI SYNGER MÅSKE IKKE BEDRE, MEN LOKALERNE SPILLER EN STOR ROLLE"

Hvert rum har sin egen akustik. Det har korleder Lotte Smith-Petersen øre for. De fysiske rammer har dog ikke kun betydning for lyd og sangteknik, men også for tilrettelæggelsen af kor-undervisningen.

**VESTERBRO SOGNS
BØRNE- OG UNGDOMSKOR**
øver i Enghave Kirke på Vesterbro. De fire kor samler sangglade vesterbroere i alderen 5-25 år. Koret er medlem af landsorganisationen Folkekirken Ungdomskor (FUK).

Som erfaren korleder kan Lotte Smith-Petersen hurtigt afgøre om et givent rum kræver en tydeligere artikulering af konsonanter eller ej. Hun leder fire børne- og ungdomskor, som alle øver i Enghave Kirke på Vesterbro i København. Kirkens fysiske rammer er ikke lige sådan at ændre på, så Lotte Smith-Petersen er blevet god til at udnytte de forskellige lokaler, så de understøtter koraktiviteterne på bedste vis.

Pladsmangel udfordrer

"Kirken er under renovering, og lige nu er vi lidt udfordrede på grund af pladsmangel i vores øvelokaler. Det betyder, at jeg skal være skarp på, hvilke øvelser, det giver mening at lave. Vi må f.eks. undvære bevægeøvelserne for nu", fortæller Lotte Smith-Petersen, som glæder sig til, ombygningen er færdig og giver bedre forhold. Selve kirkerummet er skabt til sang og musik, men egner sig ikke til øvelokale. Det er for svært at etablere et fælles fokus i det store rum.

Rum for pause

Lotte Smith-Petersen kan mærke, at kor-

sangerne bliver hurtigere trætte og ukoncentrerede, når de øver i små lokaler, hvor støjniveauet hurtigt bliver for højt. Det tager korlederen bl.a. højde for ved at gå over i menighedssalen og holde pause: "Det er godt at bevæge sig over i et andet læringsrum, hvor der er fokus på samvær, afslapning, fis og ballade. Menighedssalens akustik er beregnet til snak, og det er den rette ramme for pausen. Bagefter går vi tilbage til arbejdsrummet og koncentrerer os om at synge".

Hvert rum sin lyd

En vellykket koncert kræver, at koret tilpasser deres sang til omgivelsernes akustik. Når Vesterbro Sogns kor skal synge koncerter, holder de derfor altid først en forprøve på koncertstedet: "Alle rum gør noget ved én, og det er vigtigt, at sangerne får en fornemmelse for stedet. Der kan være sangtekniske forhold, og så skal vi finde den bedste opstilling og bare lære rummet at kende", fortæller Lotte Smith-Petersen.

"Rammerne er inkluderende og indbyder til aktivitet og læring. Der er tilstrækkeligt med plads og nok af de nødvendige redskaber og materialer til alle."

Kvalitetsaspekter

DE GODE FYSISKE RAMMER:

- Understøtter etablering af fællesskab og relationer mellem deltagere/medlemmer/frivillige
- Sikrer tilgængelighed og fysisk plads til alle
- Understøtter aktivitetens formål
- Er imødekommende og behagelige at være i mht. indeklima, lys, luft, varme, osv.

Kommunikation

Kvalitetsparameter

Kommunikation i en folkeoplysende kontekst danner grobund for debat og eftertanke. Ord, lyd, billeder og handling rækker ud og lægger op til en åben og nysgerrig dialog såvel i egen organisation som med det omgivende samfund.

Kommunikationen understøtter organisationens formål. God kommunikation opbygger relationer og respekterer friheden til at ytre uenighed.

Kommunikationen er tilpasset målgruppen i både indhold og form og giver relevant og rettidig information. Kommunikation i folkeoplysningen modvirker fordomme og understøtter mangfoldige fællesskaber.

På Rytmisk Center kommunikerer de i øjenhøjde med kursisterne. Det gælder både for undervisningen og for kommunikationen per sms, mail, hjemmeside etc.
Foto: Benjamin Andresen

"VI TALER DIREKTE TIL KURSISTERNE"

Rytmisk Center har fokus på den gode deltagerkommunikation, og kursisterne kommer altid i første række. Det handler om at skabe en god brugeroplevelse og om møde folk der, hvor de er.

Rytmisk Center har lokaler i fire københavnske bydele, og centrets 180 undervisere tilbyder en bred vifte af kurser til de 6000 kursister, der hvert år prøver kræfter med lyddesign, Big Band, ukulele, sangskrivning og meget mere. Diversiteten er stor, men en samlet kommunikationsindsats skaber en fælles retning.

Med samme tone

Carsten Mørch-Bentzen, kommunikationskonsulent i Rytmisk Center, fortæller:

"Vi kommunikerer med samme tone på alle platforme. Vi bruger et aktivt og imødekommende sprog og henvender os direkte til kursisterne på en positiv måde".

Den brugerorienterede tilgang anvendes hele vejen rundt, fra hjemmeside og til det indledende møde mellem underviser og kursist.

Kursisterne er i centrum

Tidligere var kursusbeskrivelserne fyldt med indforståede musikalske termer. De faglige begreber virkede intimiderende og stred imod ønsket om at omfavne alle brugere. De er nu blevet luget ud, og Rytmisk Cen-

ter kvalitetssikrer deres kommunikation ved at sætte spot på brugeroplevelsen:

"Det handler om at formidle på vegne af kursisterne. Man kan nemt hænge fast i organisationens logik, og så kommer virkeligheden for langt væk", siger Carsten Mørch-Bentzen.

Spiller på alle tangenter

Organisationens fælles fokus på den gode kommunikation er afgørende, da kommunikationsopgaverne ikke kun ligger på Carsten Mørch-Bentzens bord. Underviserne og sekretariatet står for den daglige kontakt med kursisterne. Det forgår gennem mail og sms, og sms'erne spiller en stadig større rolle, da især den yngre målgruppe ikke tjekker mail så ofte.

"Vi anvender flere kanaler for at nå ud til alle. Vi bruger ofte sms til at minde deltagerne om at tjekke deres mail", siger Carsten Mørch-Bentzen.

Han modtager i dag flere henvendelser fra kursister over Facebook end på mail. Og hvis det er den kanal, modtagerne anvender, så rykker Rytmisk Center med for at møde kursisterne der, hvor de er.

RYTMISK CENTER er en kultur- og undervisningsinstitution i København. Centret tilbyder voksenundervisning inden for musik og bevægelse samt kulturelle aktiviteter for børn og unge. Rytmisk Center er en del af **Dansk Oplysnings Forbund (DOF)**. DOF er landsorganisation for aftenskoler, der ønsker at udbrede folkeoplysning på et frit og neutralt grundlag - uafhængigt af partipolitik.

I det farverige blad for MidtFyns Amatør Scene kan man bl.a. læse om, hvordan arbejdet med sæsonens forestillinger skrider frem.

MEDLEMSBLADET HOLDER SAMMEN PÅ FORENINGEN

Teaterforeningens MAS' medlemsblad har mere end 50 år på bagen, men har stadig en vigtig funktion: At skabe sammenhold. Grundtonen er humoristisk, og alle kan komme med indlæg til bladet.

Her keder vi os....ikke! Sådan lyder en af overskrifterne i Infomasion; bladet som holder medlemmerne af MidtFyns Amatør Scene (MAS) ajour med foreningens mange aktiviteter. Man kan for eksempel læse, at skuespillerne, som øver forestillingen *Lev menneske*, er ved at få 'millimeterbetændelse' af de mange sproglige detaljer i manuskriptet. Humøret fejler dog ikke noget: "Og vi sveder og morer os over de MEGET sjove replikker!!!! - Og Ester og Bastian giver kvajekage- og bajere. Tak for det I skønne unge mennesker", skriver Allan Thomsen i bladet.

Organisationen styrkes

Infomasion er en fasttømret del af den fynske teaterforening, og medlemsbladet har siden begyndelsen i 1965 været hovedkanalen for den interne kommunikation. I dag suppleres det af mails. Men det er stadig i bladet, at medlemmerne finder referater fra bestyrelsesmøder, invitationer til sociale arrangementer og repertoire-udvalgets forslag til kommende forestillinger. Medlemmerne vælger selv, om de vil modtage bladet i papirform eller digitalt. Allan Thomsen har været redaktør på bladet i snart tyve år, og selvom der er kommet mange nye kommunikationsplatforme til i den tid,

spiller Infomasion stadig en vigtig rolle:

"Bladet er med til at holde organisationen levende og styrker foreningsfølelsen. Man kan holde sig opdateret om, hvad der sker, selvom man i en periode ikke er så aktiv", fortæller Allan Thomsen.

Alle kan komme med indlæg

Tonen i bladet er humoristisk og let og ligesom dermed i forlængelse af foreningens grundtone, siger Allan Thomsen:

"Humor er en åbner og er med til at sænke paraderne. Vi ler med hinanden".

Selvom han er redaktør, kan alle medlemmer komme med input, hvad enten det gælder en indbydelse til fødselsdag eller kritiske indlæg.

"Det er bare at sende mig en mail. Jeg ville aldrig censurere noget. Vi er jo forskellige, og der skal være plads til alle. Det skal ikke bare være et reklameblad, men afspejle foreningen", siger han.

Ikke kun for de indviede

Infomasion sendes til de midtFynske biblioteker, udvalgte fynske medier og amatørscener samt til DATS. Bladet supplerer dermed markedsføringen af forestillingerne og giver alle interesserede et kig ind i foreningens liv.

MIDTFYNS AMATØR SCENE (MAS) er en amatørteaterforening med to faste scener i Ryslinge på Fyn. Foreningens medlemmer arbejder med børne-, ungdoms- og voksteater. MAS er medlem af **DATS - LANDSFORENINGEN FOR DRAMATISK VIRKSOMHED**, som repræsenterer amatørteater i hele Danmark.

"God kommunikation opbygger relationer og respekterer friheden til at ytre uenighed. Kommunikation i folkeoplysningen modvirker fordomme og understøtter mangfoldige fællesskaber."

Kvalitetsaspekter

DEN GODE KOMMUNIKATION:

- Er præcis, tydelig og enkel
- Anvender forskellige kommunikationskanaler og sprogbrug i forhold til målgrupper
- Afspejler, at organisationen indgår i en åben og respektfuld dialog med sin omverden
- Giver rum for at ytre sig og udtrykke uenighed
- Modvirker mytedannelser og fordomme og understøtter folkeoplysningens oplysningsforpligtelse

Indhold

Kvalitetsparameter

Indholdet er 'det fælles tredje', som vi samles om. Det betyder, at aktiviteten hverken handler om dig eller mig, men om den fælles interesse.

Aktiviteten udøves i et forpligtende fællesskab, hvor deltagerne agerer med hinanden, og aktivitetslederen/instruktøren/underviseren og deltagerne tager aktivt del i at påvirke indholdet.

Gennem indholdet og måden, der arbejdes med det på, skabes faglig, social og personlig udvikling hos deltagerne.

Formidlingen af aktivitetens faglige indhold tager udgangspunkt i deltagerens kompetencer og erfaringer og søger at skabe refleksion og dialog på tværs. Dermed understreges det forandrende og dannende perspektiv, som kendetegner folkeoplysningens ikke-formelle læring.

Inge Strandby Jensen og to kursister afspænder deres lægmuskler.

FÆLLESSKABET MOTIVERER, NÅR MAN IKKE ORKER AT TRÆNE

Kursisterne på DOF Paarups Fascial Flow hold mødes for at få bugt med ømme kroppe og anspændte muskler. Det sociale samvær er en vigtig sidegevinst, der holder gejsten oppe og løfter undervisningens kvalitet.

Det er fredag formiddag i det gamle pakhus i Odense, hvor DOF Paarup Aftenskole holder til. På første sal er deltagerne i kurset *Fascial Flow* ved at være færdige med dagens øvelser. Nu hvor de har fået løsnet op for muskelspændinger og har arbejdet hele kroppen igennem, er det blevet tid til en kop te.

God start på weekenden

Den fælles afslutning med hyggesnak og te er en fast del af programmet, fortæller underviser Inge Strandby Jensen:

"Det er ikke noget, jeg behøver at gøre. Men det styrker fællesskabet, og det sociale er vigtigt, selvom deltagerne primært kommer for træningens skyld", fortæller hun og forklarer, at hun har prioriteret den fælles afslutning i stedet for at holde en pause midt i programmet. Og Inge Strandby Jensen har ikke noget imod at bruge lidt af sin fritid sammen med holdet:

"Det kræver bare et par tebreve og at være opmærksom på, at alle bliver inddraget i snakken".

Fællesskabet motiverer

Inge Strandby Jensen oplever, at hendes

undervisning bliver bedre, når hun lærer deltagerne at kende. Det gør hende bedre i stand til at tilrettelægge øvelserne, så de tilgodeser de enkelte kursister. Desuden skaber det en god stemning.

"På et bevægelsehold taler man ikke så meget undervejs. Men det sociale aspekt virker motiverende, når man ikke orker at skulle til træning. Deltagerne fortsætter da også stort set alle sammen i næste sæson", siger hun.

Den fælles puls

Holdet har været til et foredrag om sundhed sammen, og det gav bl.a. anledning til en god snak om forskellige behandlingsformer. Selvom det primært er samtalen, der styrker holdets fællesskab, er Inge Strandby Jensen også opmærksom på, hvilken effekt fælles øvelser kan have:

"Vi laver nogle åndedrætsøvelser sammen, hvor der opstår en fælles energi og et non-verbalt samvær. Her slår man hovedet fra og mærker kroppen. Det handler om tilstedeværelse og ikke om præstation i forhold til andre eller sig selv", fortæller hun.

DANSK OPLYSNINGS FORBUND (DOF) er landsorganisation for 250 aftenskoler samt enkelte daghøjskoler og sprogskoler fordelt over hele landet. De er fælles om at udbrede folkeoplysning på et frit og neutralt grundlag - uafhængigt af partipolitik.

Christian Overholt (tv.) sørger som frivillig for praktikken på Folk & Sikkerheds årlige sikkerhedspolitiske konference på Christiansborg.

"JEG ER VANT TIL, AT DEM MED FLEST STJERNER PÅ SKULDRENE HAR RET. MEN SÅDAN ER DET IKKE HER"

Folk & Sikkerhed samler medlemmer fra hele landet omkring en fælles interesse for forsvars-, beredskabs- og sikkerhedspolitik. For Christian Overholt har det frivillige arbejde i foreningen givet indsigt i det politiske arbejdsrum og mulighed for indflydelse.

Folk & Sikkerhed er en paraplyorganisation for 36 organisationer med et fælles mål om at styrke den folkelige debat om forsvars-, beredskabs- og sikkerhedspolitik. Det er der nemlig behov for, fortæller Adam Sonnich Meinertz, sekretariatsleder for foreningen: "Det er emner, som berører danskerne meget direkte, f.eks i form af cybersikkerhed og terrrorsikring, men alligevel behandles de primært i et lukket politisk rum. Et folkeligt engagement vil styrke debatten på området og give de politiske beslutninger større legitimitet", fastslår han.

Her er ingen stjerner på skuldrene

En af Folk & Sikkerheds kerneaktiviteter er den årlige sikkerhedskonference på Christiansborg, som samler politikere, embedsmænd, fagfolk og borgere fra 23 forskellige nationer om aktuelle sikkerhedspolitiske temaer. Konferencen kræver en aktiv indsats fra foreningens frivillige. En af dem, som får sikkerhedskonferencen på skinner, er Christian Overholt, der har en fortid i forsvaret og som nu læser til katastrofe- og risikomanager.

"Jeg har fået mange vigtige erfaringer gennem mit frivillige arbejde. Jeg har været

soldat i seks år, og det er nyt for mig at arbejde i en flad struktur, hvor alle kommer til orde og kan byde ind med ideer", fortæller Christian Overholt.

"Jeg har været vant til, at dem med flest stjerner på skuldrene automatisk har ret, men sådan er det ikke her. Og det har været sundt at opleve".

Christian Overholt har nogle forslag til næste års konference og ved, at dem vil bestyrelsen tage alvorligt. For det er engagementet og de gode ideer, der har højeste rang.

Ind i maskinrummet

Opgaverne i forbindelse med konferencen har givet Christian Overholt et kig ind i det politiske maskinrum:

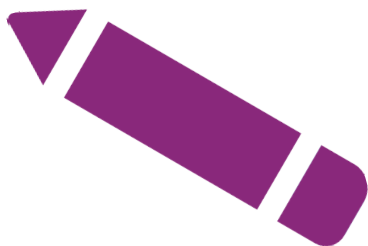
"Det har været spændende at få konkret indblik i det politiske arbejde, og det har øget min interesse for politik", fortæller han.

For Adam Sonnich Meinertz er det vigtigt at pointere, at foreningen er et forum for politiske diskussioner, og ikke en lukket klub, hvor alle er enige:

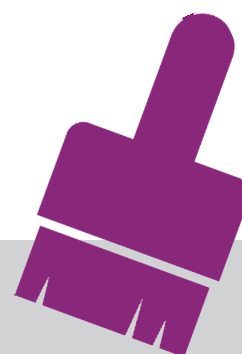
"Man kan sagtens melde sig ind som pascifist. Vi skal ikke være enige, men tale sammen og gerne rykke hinanden lidt undervejs".

FOLK & SIKKERHED er en paraplyorganisation for 36 organisationer indenfor forsvars- og beredskabsområdet. Under mottoet *Fred i frihed* arbejder Folk & Sikkerhed for at styrke politiet, beredskabet, forsvaret og den civile sektor. Foreningen er uafhængig af partipolitik.

"Indholdet er `det fælles tredje´, som vi samles om. Det betyder, at aktiviteten hverken handler om dig eller mig, men om den fælles interesse."

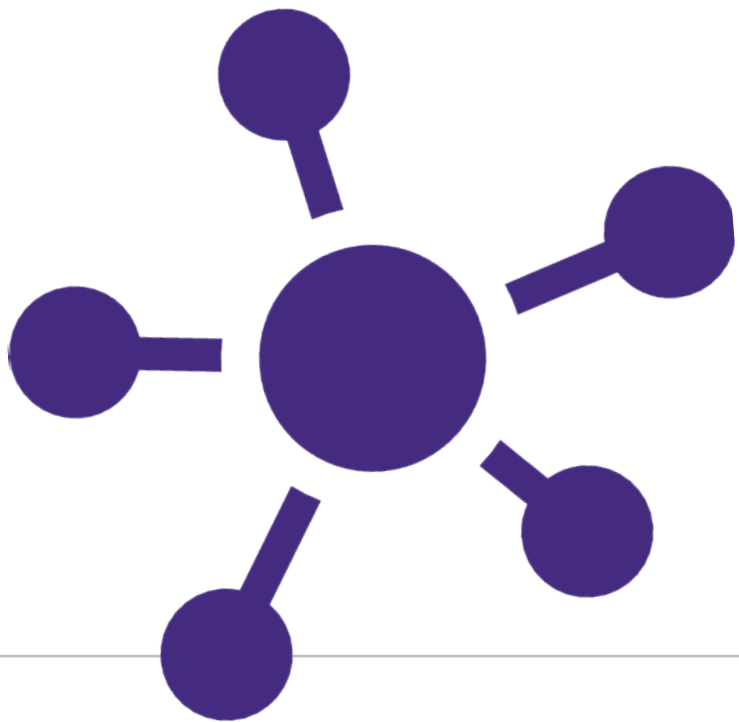
Kvalitetsaspekter

DET GODE INDHOLD:

- Tager udgangspunkt i den enkelte (forudsætninger og perspektiver)
- Udvikler den enkelte fagligt, socialt og personligt i mødet med andre
- Sætter andre kompetencer i spil end de rent fag-faglige
- Har et dannende perspektiv og skaber rum for refleksion
- Er tilrettelagt på en måde, der understøtter fællesskabet
- Har en karakter, der interesserer og motiverer deltageren

Organisation

Kvalitetsparameter

Organisationen er demokratisk opbygget, og der arbejdes bevidst med aktiv involvering af deltagere/medlemmer/frivillige og et tydeligt værdigrundlag, der afspejler organisationens samfundsrelevans. Dette viser sig også i organisationens formelle struktur og i ledelseskulturen.

Organisationen afspejler de folkeoplysende værdier både i sit interne arbejde såvel som i relationen til målgruppen og det omgivende samfund. Det kommer til udtryk gennem et mangfoldigt fællesskab, hvor organisationen løbende udvikler sin egen struktur og aktiviteter.

Organisationen er desuden åben for påvirkninger udefra og tager aktivt del i selv at påvirke det samfund, den er en del af, det være sig lokalt, nationalt og/eller globalt.

Organisationen er en del af civilsamfundet og indgår i relevante samarbejder med andre organisationer, offentlige som private, og andre organisationer i civilsamfundet.

Anders Jessen står i spidsen for LOF Syds bestyrelse og blev nomineret til prisen for Aftenskolens Ildsjæl i 2017.

HER ER OPSKRIFTEN PÅ EN GOD AFTENSKOLEBESTYRELSE

Hvordan ser en velfungerende og effektiv aftenskolebestyrelse ud? Anders Jessen, bestyrelsesformand for LOF Syd, giver her sit bud.

Tillid, et godt mix af aldersgrupper, køn og erfaringsbaggrunde samt uddelegering af konkrete arbejdsopgaver til hvert enkelt bestyrelsesmedlem. Det er nogle af de ingredienser, der skal til for at skabe en god aftenskolebestyrelse, siger Anders Jessen, formand for LOF Syd.

Plads til visioner

I LOF Syds bestyrelse har alle medlemmer konkrete ansvarsområder. Det skaber engagement og sikrer, at aftenskolelederen eller bestyrelsesformanden ikke ender med alle opgaverne. Selvom bestyrelsesmedlemmerne af og til er tovholdere på konkrete events, er det vigtigt, at de ikke kun er praktiske grise:

"Det er afgørende, at vi beskæftiger os med de overordnede visioner og strategier og ikke med den daglige drift. Det sørger vores dygtige skoleleder for".

Eksternt samarbejde styrker aftenskolen

Etablering af nye samarbejder er også en vigtig del af bestyrelsens arbejde, mener Anders Jessen. Den sønderjyske aftensko-

le har flere samarbejdspartnere på især sundheds- og foredragområdet. Samarbejdet sker med både private og offentlige aktører. Sønderborg Kommune visiterer f.eks. borgere til LOF Syds aktiviteter for senhjerneskadede.

"Samarbejdstiltagene hæver aktivitetsniveauet, genererer nye ideer, giver os et imageløft og sammen med vores samarbejdspartnere kan vi nå ud til flere kursister", fortæller Anders Jessen og tilføjer, at der også kan være økonomisk gevinst ved at gå sammen med eksterne parter.

Variable omkostninger skaber sikkerhed

Fundamentet for en velfungerende aftensko er naturligvis en sund økonomi, og her har LOF Syd i de senere år taget nogle vigtige beslutninger, som gør dem mere fleksible i forhold til udsving i antallet af kursister.

"Vi har fokuseret på ikke at have for høje faste omkostninger til lokaler, og så gennemgår vi regnskabet på månedsbasis på hvert bestyrelsesmøde, så vi er på forkant", fortæller Anders Jessen.

LOF er et landsdækkende liberalt oplysningsforbund med 60 lokalafdelinger og en landsorganisation. LOF tilbyder aftenskoleundervisning, arrangerer debatter og foredrag samt undervisning for ordblinde og forberedende voksenundervisning.

De frivillige, som står for SFOF's sommerhøjskole, arbejder året rundt for at sikre nogle gode og givende uger på Livø. De er ansvarlige for alt lige fra programlægning, hjemmeside og til børnepasning og lejropsætning.

FOR SFOF'S FRIVILLIGE ER DET SOMMER HELE ÅRET

SFOF's årlige sommerhøjskole LivøFerie spiller en central rolle for hele organisationen. På en lille ø i Limfjorden udledes SFOF's værdier i praksis. Ole Kristiansen har været frivillig i 25 år, for fællesskabet bliver ved med at trække i ham.

Der er ingen solskinsgaranti på SFOF's sommerhøjskole på Livø. Men der er garanti for fællesskab og samvær for både børn og voksne. Her er fællesspisning hver dag, og man deles om rengøringstjanserne.

Fællesskab og udfordringer er afgørende

LivøFerie er fuldstændig afhængig af frivillige kræfter. Ole Kristiansen har været frivillig ugekoordinator i 25 år, og det er især fællesskabet, der gør, at han har holdt ved. "Det er sindssygt tilfredsstillende at arrangere en uge, som folk er glade for og vender tilbage til, år efter år. Fællesskab er en vigtig del af mit liv, og på Livø er det jo samvær, samvær, samvær", fortæller Ole Kristiansen. Samtidig er det en spændende udfordring at sammensætte et program, som tiltrækker nye deltagere:

"Vi skal holde fast i de bærende traditioner, men alligevel sikre en gradvis fornyelse. Det må ikke blive for bekvemt, og vi er meget bevidste om, at der hele tiden skal ske noget nyt, om det så er kajak, træklatring eller noget helt tredje", siger Ole Kristiansen.

Erfaringer med frivilliginddragelse

Mange forskellige modeller for frivilliginddragelse har været afprøvet, siden LivøFerie blev afholdt første gang i 1976, og det har givet værdifulde erfaringer, fortæl-

ler Jane Bruslund Jensen, sekretariatsleder for SFOF:

"Vi har lært, at det bedste resultat kommer ved, at det er få frivillige koordinators, der er tovholdere, og som arbejder året rundt. De inddrager så yderligere frivillige, når behovet opstår".

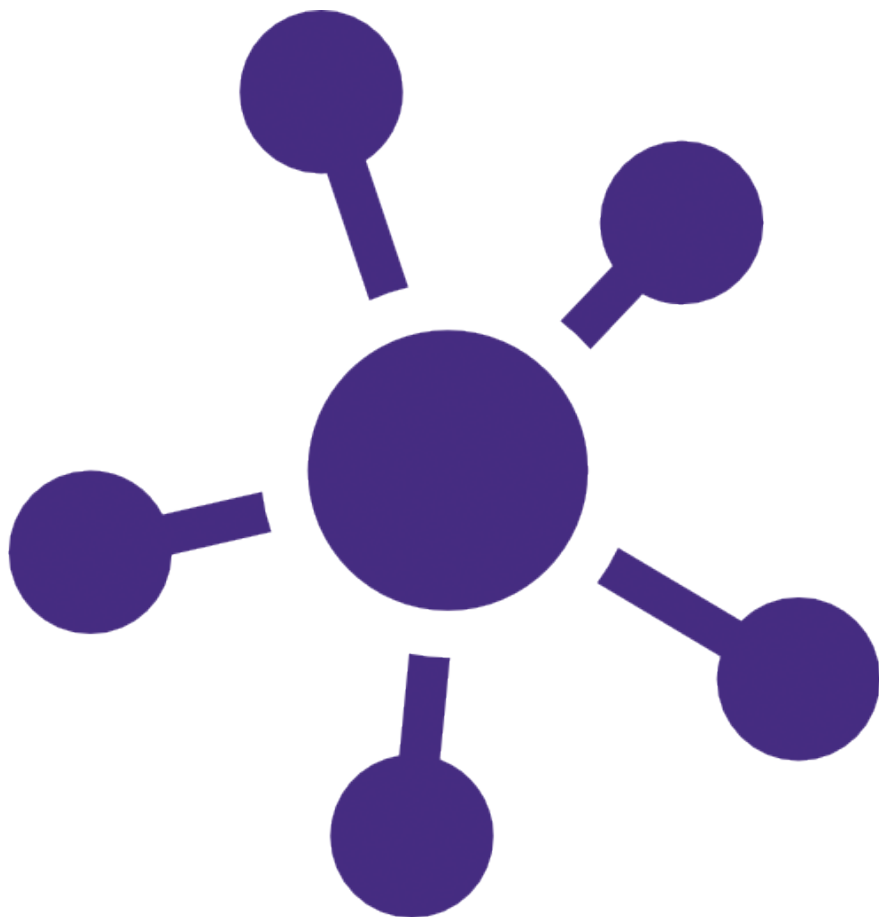
Engagement på mange niveauer

Det er ikke kun gennem frivillige ugekoordinators som Ole Kristiansen, at SFOF sikrer, at LivøFerie bygger på aktiv inddragelse. Deltagerne på sommerhøjskolerne byder også ind. De efterspørger ikke passiv daseferie, men en aktiv uge med fælles opvask og medindflydelse. I år arbejder ugekoordinators på at skabe et ugeprogram med fokus på bæredygtighed. Ideen opstod på en visionsworkshop med LivøFeries deltagere. Bestyrelsen udarbejdede derefter et oplæg, som ugekoordinators nu skal konkretisere med assistance fra sekretariatslederen. På den måde involveres hele organisationen, og SFOFs værdigrundlag får liv.

"Vores mål er at lave demokratisk og inddragende oplysningsarbejde og involvere mennesker i fællesskab, og det er jo det, vi gør på Livø. Alle skal være aktive medskabere", siger Jane Bruslund Jensen.

SFOF er et landsdækkende grønt-rødt oplysningsforbund, som bidrager til aktivt medborgerskab og nye kundskaber gennem involverende aktiviteter.

"Organisationen er demokratisk opbygget, og der arbejdes bevidst med aktiv involvering af deltagere, medlemmer og frivillige udfra et tydeligt værdigrundlag, der afspejler organisationens samfundsrelevans."

Kvalitetsaspekter

DEN GODE ORGANISATION:

- Er demokratisk opbygget og inddragende
- Er en attraktiv samarbejdspartner
- Tager aktivt del i samfundet og kan forklare foreningens værdier og samfundsrelevans
- Sikrer aktiv involvering af deltagere/medlemmer/frivillige
- Har en bevidst rekrutteringsstrategi, der tilskynder diversitet i alder/ethnicitet/køn og faglighed m.m.

Deltager/medlem/frivillig

Kvalitetsparameter

Deltagere/medlemmer/frivillige skal forstås som dem, der er involveret i organisationen og dens aktivitet på forskellig vis: F.eks. kursister, mødedeltagere, foreningsaktive m.v. Folkeoplysning skabes af folks interesse i at engagere og dygtiggøre sig. Den skabes indefra af deltagere, medlemmer og frivillige.

Alle folkeoplysende aktiviteter tager afsæt i mødet mellem mennesker, herunder den enkeltes interesser, mål, ressourcer og behov. Vi arbejder med mennesker i forpligtende fællesskaber, hvor deltagere/medlemmer/frivillige bidrager til løsning af opgaver, tager ansvar og udvikler sig personligt, fagligt og socialt.

Mangfoldighed ses som en styrke. Derfor er det væsentligt at nå ud til en bred målgruppe, hvad angår køn, alder og kulturel baggrund. Ikke nødvendigvis i den enkelte aktivitet, men i paletten af tilbud.

Deltagerne sætter deres ressourcer og kompetencer i spil således, at indholdet og fællesskabet styrkes.

På Kursustrappen tilegner Simon Petersen sig en bred vifte af værktøjer, der kan hjælpe ham videre efter en sygdomsperiode på grund af voldsom stress og udbrændthed.

JEG HAR SAGT FARVEL TIL MINE FORDOMME

I den rummelige villa i København, hvor Kursustrappen holder til, har Simon Petersen mødt mennesker, som han ellers aldrig ville have lært at kende, og det har været en øjenåbner.

KURSUSTRAPPEN udbyder daghøjskolekurser for ledige, som har brug for et springbræt til at komme videre. Kurserne omfatter bl.a. mindfulness, yoga, samtalegrupper og individuelle samtaler med kognitiv tilgang. Skolen er medlem af **DAGHØJSKOLEFORENINGEN**, som organiserer og repræsenterer selvstændige daghøjskoler og tilsvarende lokale kursussteder for voksne.

Simon Petersen havde i mange år levet et liv i overhalingsbanen med job i udlandet, egen virksomhed og et travlt familieliv. Efter flere år med alvorlig stress sagde hans krop til sidst stop. Simon Petersen blev sygemeldt og måtte sige farvel til job, firma og hus. Idag er han kursist på daghøjskolen Kursustrappen, hvor han arbejder målrettet på at blive klar til at vende tilbage til arbejdslivet.

Fordomme er blevet brudt

Simon Petersen var i første omgang skeptisk overfor Kursustrappen, men han er blevet positivt overrasket:

"Jeg har fået en meget bredere accept af mennesker i en anden situation end mig selv. Før jeg startede her havde jeg en del fordomme om folk på overførselsindkomst. Men nu har jeg erfaret, at de har hver deres problemstillinger med i bagagen, og alle her arbejder på at komme videre i deres liv", siger Simon Petersen. Selvom kursisterne er meget forskellige, oplever han, at der er en vigtig fællesnævner blandt dem.

"Vi er alle udfordrede sundhedsmæssigt, og så er vi udfordrede, fordi vi er i en livs-

situation, som vi aldrig havde set os selv havne i", fortæller Simon Petersen og tilføjer, at det er meget givende at kunne spejle sig i de andre kursister.

Wisdom of the crowd

Styrken ved daghøjskolens fællesskab beskriver Kursustrappens leder Helle Bøtcher blandt andet med begrebet *Wisdom of the crowd*:

"Det beskriver det brugerdrevne aspekt; deltagerne er med til at drive tingene den rette vej. Hvis man gør rummet fordomsfrit og trygt, kan de bidrage indsigtfuldt til hinandens situation, og det har stor værdi", fortæller hun.

Ifølge Simon Petersen kræver kurset, at man giver plads til andre mennesker og udviser forståelse for dem. Desuden skal man også engagere sig for at få fuldt udbytte af det faglige indhold:

"Den bedste klaverlærer i verden kan ikke lære dig at spille klaver, hvis ikke du selv har lyst, og det er også gældende her", siger han og glæder sig over, at han har fået større overskud, siden han startede på daghøjskolen.

Frivillige fra skoletjenesten er samlet for at udvikle deres tilbud til landets elever. Alle byder ind med forslag og ideer, heriblandt Hans Peter Christensen (3. fra venstre i bagerste række), som har været med til at starte en lokalafdeling i Aalborg.

DE FRIVILLIGE I SKOLETJENESTEN DELER UD AF DERES VIDEN OG ENGAGEMENT

FN-forbundets skoletjeneste rykker FN ind i klasseværelset og gør danske elever klogere på international politik. Hans Peter Christensen er en af skoletjenestens frivillige. Arbejdet giver ham værdifulde erfaringer med undervisning og organisationsarbejde.

En aalborgensisk gymnasieklasse skal forvandles til FN's sikkerhedsråd en almindelig onsdag formiddag. Eleverne får roller som rådets deltagerlande, og Israel-Palæstina konflikten er på dagsordenen. Den nordjyske gymnasieklasse har fået besøg af FN-forbundets skoletjeneste. Den laver rollespil og oplæg til folkeskoler, efterskoler, gymnasier og højskoler for at give eleverne forståelse for FN's arbejde og internationale forhold.

Nye kompetencer

Hans Peter Christensen er en af skoletjenestens frivillige, og det er hans opgave at få rollespillet til at glide. Han studerer Politik og Administration på Aalborg Universitet, så han er fagligt godt klædt på. I skoletjenesten får han afprøvet sine faglige kompetencer og erhverver sig nye:

"Min motivation for at begynde som frivillig var, at jeg gerne ville have undervisnings erfaring. Det får jeg helt sikkert her. Desuden har jeg været med til at starte vores lokalafdeling i Aalborg op. Det har givet en masse organisatorisk erfaring", fortæller Hans Peter Christensen.

Alle bidrager til fællesskabet

FN-forbundets skoletjeneste har afdelinger

i Aarhus, Aalborg, Odense og København, og de frivillige mødes på tværs af byerne flere gange om året. Her fordeler de ansvaret for forskellige opgaver mellem sig. Alle bidrager til at udvikle det fælles materiale, de benytter på skolerne.

"Alle er lige her, og når man påtager sig en opgave, får man automatisk et ansvar. Det gælder også, når vi tager ud på skolerne to og to. Der er vi afhængige af hinanden og af det gode samarbejde", fortæller Hans Peter Christensen.

Diversitet er vigtigt

FN-forbundet har mange andre aktiviteter end skoletjenesten, f.eks. arrangerer foreningens lokale kredse foredrag og andre events. Det betyder, at forbundet når ud til flere målgrupper, fortæller Torleif Jonasson, generalsekretær:

"Det styrker vores indsats, at der både er unge studerende og ældre medlemmer blandt vores frivillige. Vi får en større diversitet i vores arrangementer og når bredere ud med vores budskab om globalt ansvar", siger Torleif Jonasson.

Han understreger, at foreningens oplysningsarbejde kun kan lade sig gøre gennem den frivillige lokale indsats.

FN-FORBUNDET er en medlemsforening, der arbejder på at styrke danskernes interesse for FN. Den landsdækkende forening samarbejder med FN-forbund verden over, samt med politikere, organisationer og NGO'er lokalt, nationalt og globalt.

"Folkeoplysning skabes af folks interesse i at engagere og dygtiggøre sig. Den skabes indefra af deltagere, medlemmer og frivillige."

Kvalitetsaspekter

DE GODE DELTAGERE/MEDLEMMER/FRIVILLIGE:

- Sætter deres ressourcer, kompetencer og mulighed for udvikling i spil
- Involverer sig aktivt og udøver indflydelse på aktiviteten
- Tager medansvar for fællesskabet
- Respekterer forskelligheden, de møder

